

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Wojciech Tomalak

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Podkocka

po rozpoznaniu w dniu 20 października 2016 r. w Kaliszu, na rozprawie

sprawy z powództwa E. K.

przeciwko A. A. z siedzibą w S. we Francji działającego przez oddział w Polsce pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego A. A. z siedzibą w S. we Francji działającego przez oddział w Polsce pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda E. K. kwotę 62 000 zł. (sześćdziesiąt dwa tysiące złotych) tytułem zadośćuczynienia, z ustawowymi odsetkami od dnia 27 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty.
2. Zasądza od pozwanego A. A. z siedzibą w S. we Francji działającego przez oddział w Polsce pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda E. K. kwotę 30 000 zł. (trzydzieści tysięcy złotych) tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, z ustawowymi odsetkami od dnia 12 września 2015 r. do dnia zapłaty.
3. Oddala powództwo w pozostałej części.
4. Nakazuje pobrać od pozwanego A. A. z siedzibą w S. we Francji działającego przez oddział w Polsce pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kaliszu kwotę 5 046,43 zł (pięć tysięcy czterdzieści sześć złotych czterdzieści trzy grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.
5. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2 237,27 zł (dwa tysiące dwieście trzydzieści siedem złotych dwadzieścia siedem groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.
6. Nie obciąża powoda E. K. pozostałymi kosztami procesu.

SSO Wojciech Tomalak

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym dnia 2 lipca 2015 r. do Sądu Okręgowego w Kaliszu powód E. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego A. A. z siedzibą w S. we Francji działającego przez oddział w Polsce pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W. na jego rzecz kwoty 100 000 zł. tytułem znacznego pogorszenia sytuacji życiowej wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2014 r. do dnia zapłaty oraz kwoty 200 000 zł. tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 lutego 2014 r. do dnia zapłaty. Nadto powód domagał się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że wypadek komunikacyjny, w którym zginęła jego matka D. K. wydarzył się w dniu 12 stycznia 2014 r. Pojazd sprawcy wypadku był ubezpieczony przez pozwanego. Przedwczesna, nagła śmierć

poszkodowanej wywołała u niego szok, a w jego życiu ogromną pustkę, której do tej pory nie potrafi zaakceptować. Wywołała też dotkliwe przeżycia psychiczne, które utrzymują się po dzień dzisiejszy. Pozwany wypłacił powodowi kwotę 22 000 zł. tytułem zadośćuczynienia, które to świadczenie nie rekompensuje mu w pełni rozmiaru doznanej krzywdy. Natomiast, gdy chodzi o roszczenie w zakresie stosownego odszkodowania powód podniósł, że zamieszkiwał wspólnie z matką i mimo 47 lat nie założył własnej rodziny. Po śmierci matki nastąpiło drastyczne pogorszenie jego sytuacji życiowej, polegające na utracie pomocy materialnej ze strony poszkodowanej oraz na doznaniu silnego wstrząsu psychicznego, skutkującego osłabieniem aktywności życiowej. Utracił też wsparcie i pomoc matki w różnych sytuacjach życiowych, w organizowaniu codziennych spraw oraz szansę na pomoc w przyszłości.

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 września 2015 r. (k. 40), pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W umotywowaniu stanowiska pozwany stwierdził, że jego zdaniem dotychczas wypłacona powodowi w postępowaniu likwidacyjnym suma 18 000 zł. tytułem zadośćuczynienia była adekwatna do rozmiarów doznanej przez niego krzywdy. Natomiast dalsze żądania sformułowane w pozwie są zbyt wygórowane. Abstrahując od powyższego roszczenie powoda w zakresie odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem nie doszło do pogorszenia sytuacji życiowej powoda. Pozwany zarzucił, że sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego są twierdzenia powoda jakoby zmarła otrzymując świadczenie w wysokości 1 300 zł. miesięcznie przeznaczała kwotę 1 100 zł. na potrzeby wspólnego gospodarstwa domowego. Poza tym to na powodzie w przyszłości z racji wieku matki (77 lat) spoczywałby ciężar wydatniejszej opieki nad nią. Według pozwanego nie jest też zasadne żądanie powoda co do zasądzenia odsetek od daty oznaczonej w pozwie, gdy należą się one ewentualnie od dnia wyrokowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Prawomocnym wyrokiem wydanym w dniu 25 lipca 2014 r., w sprawie oznacz. sygn. II K 333/14, Sąd Rejonowy w Kaliszu skazał sprawcę R. J. za to, że w dniu 12 stycznia 2014 r. w K., kierując samochodem osobowym marki R. (...) o nr rej. (...), naruszając nieumyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, poprzez niedostateczną obserwację przedpoła jazdy i niezachowanie szczególnej ostrożności przy zbliżaniu się do przejścia dla pieszych, nie udostępniła pierwszeństwa pieszej D. K. i potrafiła ją na oznakowanym przejściu dla pieszych, powodując nieumyślnie wypadek, w którym pokrzywdzona D. K. doznała obrażeń ciała w postaci wieloodłamowego złamania miednicy, mnogich złamań żeber i mostka, rozległego stłuczenia płuca prawego, obrzęku płuc i mózgu, a także rozległych podbiegnięć powłok czaszki po stronie prawej oraz mięśni uda po stronie prawej, w następstwie których zmarła w dniu 14 stycznia 2014 r. tj. czyn z art. 177§ 2k.k.

(dowód: notatka informacyjna o zdarzeniu drogowym - k. 13, kopia wyroku Sądu Rejonowego w Kaliszu z dnia 25.7.2014 r. - k. 14-15).

Sprawca wypadku w dacie zdarzenia posiadał samochód ubezpieczony w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (OC) przez pozwanego A. A. z siedzibą w S. we Francji działającego przez oddział w Polsce pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W..

(dowód: okoliczność niesporna).

Pismem z dnia 14 marca 2014 r. powód wezwał pozwanego do wypłaty kwoty 100 000 zł. tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz kwoty 5 100 zł. tytułem zwrotu kosztów poniesionych w związku z organizacją pogrzebu. W dniu 19 marca 2014 r. pozwany potwierdził przyjęcie zawiadomienia powoda o zaistnieniu szkody. Decyzją z dnia 28 kwietnia 2014 r. pozwany przyznał powodowi odszkodowanie w kwocie bezspornej w wysokości 5 000 zł. Decyzją wydaną w dnia 26 czerwca 2014 r. pozwany przyznał powodowi kwotę 18 000 zł. tytułem zadośćuczynienia i kwotę 5 100 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, dokonując wypłaty po potrąceniu wypłaconej wcześniej kwoty 5 000 zł.

Następnie kolejnym pismem z dnia 20 marca 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 600 000 zł. tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki. Pozwany w odpowiedzi na odwołanie zaproponował powodowi zawarcie ugody.

(dowód: decyzja z dnia 28.04.2014 r. - k. 16 i 40, wezwanie do zapłaty - k. 17, pismo pozwanego do powoda z dnia 24.3.2015 r. - k. 18; z załączonych akt szkody nr 0132915.01: zgłoszenie szkody z dnia 14.3.2014 r. - k. 11- 13, przyjęcie zgłoszenia szkody z dnia 19.3.2014 r. - k. 28, decyzja z dnia 26.6.2014 r. - k. 63, wezwanie do zapłaty - k. 108, pismo pozwanego do powoda z dnia 24.3.2015 r. - k. 109).

Poszkodowana D. K. w chwili zdarzenia miała 77 lat i zamieszkiwała wspólnie z jedynym synem E. K. w K., przy ul. (...). Zmarła w chwili zdarzenia była wdową i utrzymywała się ze świadczenia emerytalnego. Matka prowadziła z synem wspólne gospodarstwo domowe. Poszkodowana była osobą żywą, energiczną i zdrową. D. K. jedynie czasami narzekała na żołądek i czuła, że jest jej zimno. Zdarzało się, że gdy powód zasnął do pracy to go budziła. Poszkodowana zajmowała się domem, gotowała, sprzątała i prała rzeczy zarówno swoje, jak i syna. Poszkodowana pomagała powodowi na co dzień. Zmarła była osobą życzliwą, pomagała każdemu kto zwrócił się do niej o pomoc, była lubiana przez sąsiadów.

(dowód: zeznania powoda - od 00:53:22 do 00:59:56, od 01:14:15 do 01:17:35 nagrania z rozprawy k. 72, zeznania świadków: A. N. - od 00:06:56 do 00:15:41 nagrania z rozprawy k. 72, D. W. - od 00:15:49 do 00:20:53 nagrania z rozprawy k. 72, M. W. - od 00:25:53 do 00:31:16, od 00:32:36 do 00:35:09 nagrania z rozprawy k. 72, E. M. - od 00:38:02 do 00:42:59 nagrania z rozprawy k. 72).

Przed wypadkiem poszkodowana D. K. pobierała emeryturę w okresie od 1 stycznia 2013 r. do 28 lutego 2013 r. w wysokości po 1 313,33 zł. netto miesięcznie, a następnie w okresie od 1 marca 2013 r. do 31 grudnia 2013 r. w wysokości po 1 366,46 zł. netto miesięcznie.

(dowód: pismo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 16.10.2015 r. - k. 57).

Powód był silnie związany uczuciowo ze zmarłą matką D. K., gdyż w wieku czterech lat stracił ojca i od tego czasu wspólnie zamieszkiwali, a matka sama go wychowywała. Powód nie nawiązywał znajomości z kobietami i nie ułożył sobie życia poza matką. Razem spędzali wolny czas, spożywali posiłki, chodzili na zakupy, razem wyjeżdżali do rodziny i razem spędzali święta. Poszkodowana była fundamentem ich wspólnego domu, wprowadzała w nim rodzinną i ciepłą atmosferę. Pomiędzy poszkodowaną a powodem nie dochodziło do sporów, świetnie rozumieli się, zawsze mieli sobie coś do powiedzenia, pozostawali w bardzo dobrych relacjach.

(dowód: zeznania powoda - od 00:53:22 do 00:59:56 nagrania z rozprawy k. 72, zeznania świadków: A. N. - od 00:06:56 do 00:15:41 nagrania z rozprawy k. 72, D. W. - od 00:15:49 do 00:20:53 nagrania z rozprawy k. 72, M. W. - od 00:25:53 do 00:31:16, od 00:32:36 do 00:35:09 nagrania z rozprawy k. 72, E. M. - od 00:38:02 do 00:47:30 nagrania z rozprawy k. 72).

W chwili śmierci matki powód E. K., który urodził się w dniu (...), miał 45 lat. Powód pracował wówczas na stanowisku operatora wózka jezdniowego w spółce komandytowej (...). B. i Wspólnicy w O. z wynagrodzeniem w wysokości po 2 500 zł. miesięcznie. Jest zatrudniony w tej firmie od 1 lipca 2009 r. Poszkodowana zarządzała domowym budżetem, której powód przekazywał zarobione pieniądze w wysokości 2 000 zł. miesięcznie. Poszkodowana na swoje utrzymanie wydawała około 600 zł. miesięcznie, a koszty powoda kształtowały się w wysokości około 500 zł. miesięcznie. Wymienieni odzież kupowali jedynie w razie potrzeby, gdy uprzednia uległa zniszczeniu. Natomiast koszty utrzymania domu, w tym rachunki za czynsz, opłaty za media, wywóz śmieci oraz rachunki za telewizję i radio wynosiły 700-800 zł miesięcznie. W sytuacji, w której powodowi brakło pieniędzy na własne wydatki to brał fundusze od mamy.

(dowód: zeznania powoda - od 00:53:22 do 00:59:56, od 01:17:35 do 01:18:49 nagrania z rozprawy k. 72, zeznania świadków: M. W. - od 00:25:53 do 00:31:16 nagrania z rozprawy k. 72, E. M. - od 00:38:02 do 00:42:59 nagrania z rozprawy k. 72).

Wiadomość o śmiertelnym wypadku matki była dla powoda szokiem, a jej utrata stanowiła dla niego wielką tragedię. Do zdarzenia doszło bowiem w odległości około 50 metrów od klatki schodowej, w której D. K. zamieszkiwała. Powód wówczas przebywał w domu i słyszał odgłosy zdarzenia drogowego, ale nie uświadamiał sobie, że mogła w nim uczestniczyć osoba dla niego najbliższa. Powód po śmierci matki stał się niespokojny, apatyczny i słaby, miał trudności z zasypianiem. Powód nie mógł pogodzić się z jej odejściem, brakowało mu wspólnych rozmów i poczucia bezpieczeństwa, które stwarzała. Od tego czasu powód zamknął się w sobie, spoważniał i posmutniał. Po śmierci matki wielokrotnie płakał, nie jadł, nadużywał kawy i w następstwie tego schudł około 20 kilogramów. Powód po wypadku matki nie przebywał na zwolnieniu lekarskim, wziął zaległy dwutygodniowy urlop. Powód udał się jednorazowo na wizytę do psychiatry K. B., ale postawiła diagnozę, iż nie wymaga leczenia psychiatrycznego i przyjmowania leków. Podczas badań okresowych w marcu 2014 r. u powoda rozpoznano nadciśnienie tętnicze i od tego czasu przyjmuje leki na jego obniżenie. Wcześniej badania okresowe powód miał 5 lat temu. Powód odwiedza miejsce spoczynku matki raz w tygodniu i dba o grób.

(dowód: zeznania powoda - od 00:59:56 do 01:18:49 nagrania z rozprawy k. 72, zeznania świadków: A. N. - od 00:13:27 do 00:14:22 nagrania z rozprawy k. 72, D. W. - od 00:20:53 do 00:25:49 nagrania z rozprawy k. 72, M. W. - od 00:31:16 do 00:37:58 nagrania z rozprawy k. 72, E. M. - od 00:42:59 do 00:50:33 nagrania z rozprawy k. 72.

Z całości badania psychologicznego i psychiatrycznego wynika, że funkcjonowanie poznawcze i społeczne E. K. obecnie nie jest zaburzone. Powód wywiązuje się ze swoich obowiązków zawodowych. Nie przejawia zachowań społecznie nieakceptowanych. Tragiczna śmierć matki, z którą powód był silnie uczuciowo związany spowodowała u niego zaburzenia emocjonalne przejawiające się odczuwaniem niepokoju, zaburzeniami rytmu dobowego oraz obniżeniem nastroju. Dolegliwości te utrzymywały się do około roku i nie wykroczyły poza prawidłowy proces żałoby. Utrudniały powodowi codzienne funkcjonowanie, ale go nie wyłączały. Obecnie problemy na tym podłożu występują okresowo i w mniejszym natężeniu. Powód znajduje się w fazie zamykania okresu żałoby.

Analiza całości materiału wskazuje na silne związki uczuciowe powoda ze zmarłą matką. Matka była opiekuńcza wobec niego we wczesnym dzieciństwie, zapewniała mu bezpieczeństwo materialne, tworzyła odpowiednie warunki do uczenia się. Starła się skompensować mu wczesną stratę ojca. Gwałtowana, tragiczna śmierć matki spowodowała u powoda zaburzenia emocjonalne typowe w przebiegu procesu żałoby, które trwały do około roku. Żałoba w tamtym czasie ograniczała codzienne funkcjonowanie powoda, ale go z niego nie wyłączała. Obecnie powód nie wymaga pomocy psychiatrycznej w związku z przeżyty śmiercią matki, wskazane byłoby skorzystanie z pomocy psychologicznej, co pozwoliłoby mu na szybsze domknięcie okresu żałoby.

(dowód: opinia sądowa psychiatryczno-psychologiczna z dnia 7.04.2016 r. - k. 87-93).

W tej chwili powód E. K. ma 48 lat, posiada wykształcenie średnie, pracuje w dalszym ciągu jako operator wózka jezdniowego i zarabia około 2 200 - 2 300 zł. netto miesięcznie. Powód pracuje w systemie czterobrygadowym, na trzy zmiany. Uregulował koszty pogrzebu w kwocie 5 000 zł. z oszczędności matki przeznaczonych na ten cel.

(dowód: zeznania powoda - od 00:52:20 do 00:53:22, od 01:06:33 do 01:14:15 nagrania z rozprawy k. 72, zeznania świadka E. M. - od 00:42:59 do 00:45:24 nagrania z rozprawy k. 72, zaświadczenie - k. 22).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, a w szczególności w oparciu o złożone dokumenty, opinię pisemną biegłego psychiatry D. S. i biegłego psychologa A. K., zeznania świadków, zeznania powoda przesłuchanego w charakterze strony, które w powyższym zakresie Sąd nie wywołują wątpliwości.

Sąd uznał opinię psychiatryczno-psychologiczną złożoną na piśmie przez biegłych D. S. i A. K. za jasną, pełną i należyte uzasadnioną, a wnioski z niej wyciągnięte za logiczne. Biegłe przygotowując opinię celem wskazania stanu emocjonalnego powoda oparły się zarówno na materiale dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy, badaniu

psychologicznym i psychiatrycznym, rozmowie klinicznej z powodem, wywiadzie i jego obserwacji w trakcie badania. Opinia ta nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje:

Pozwany co do zasady nie kwestionował swojej odpowiedzialności za skutki wypadku komunikacyjnego z dnia 12 stycznia 2014 r. sprowadzające się do śmierci D. K.. Podstawę prawną tej odpowiedzialności stanowią przepisy art. 822 § 4 k.c. oraz art. 34 ust. 1 i art. 36 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 392 ze zm.) i art. 436 k.c. w zw. z art. 435 k.c. Te ostatnio wymienione przepisy ustanawiają odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego wobec poszkodowanego ruchem tego pojazdu na zasadzie ryzyka, przy uwzględnieniu przyczynowości, o której mowa, w art. 361 k.c. Związek przyczynowy między zdarzeniem, w którym uczestniczyła D. K., a skutkiem w postaci jej śmierci jest oczywisty i wynika ze związania wyrokiem karnym (art. 11 k.p.c.).

Pozwany zakwestionował w sprawie żądanie powoda tytułem zadośćuczynienia co do wysokości, natomiast w zakresie odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej tak, gdy chodzi o wysokość, jak i zasadę.

Powód domagał się zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia. Po nowelizacji Kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731) zakresem odszkodowania na podstawie art. 446 § 4 k.c. objęty jest uszczerbek niemajątkowy doznany przez najbliższych członków rodziny zmarłego, w następstwie jego śmierci, spowodowanej uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia. Krąg uprawnionych do domagania się kompensaty krzywdy dotyczy wyłącznie członków rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Obejmuje on z reguły rodziców, dziadków, rodzeństwo, małżonka i dzieci zmarłego.

Zmarła D. K. była matką powoda E. K.. W tej sytuacji niewątpliwym pozostaje, że powód należy do kręgu osób najbliższych dla zmarłej w rozumieniu art. 446 § 4 k.c., tym bardziej, że przed wypadkiem zamieszkiwał wspólnie z nią tworząc rodzinę. Nadto łączyła powoda z matką silna i wzajemna więź rodzinna oraz uczuciowa, co wynika z zeznań nie tylko powoda, ale także z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków, jak również opinii sądowej psychiatryczno-psychologicznej. W ramach roszczenia z art. 446 § 4 k.c. rekompensacie podlega doznana krzywda, a więc w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Realizacja tego roszczenia ma pomóc dostosować się najbliższemu członkowi rodziny zmarłego do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzenie cierpienia wywołanego utratą osoby bliskiej. Do okoliczności wpływających na wysokość tego świadczenia zaliczyć z pewnością należy dramatyzm przeżyć u osoby bliskiej zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola, jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałego członka rodziny, stopień, w jakim pozostały członek będzie umiał odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolny jest zaakceptować obecny stan rzeczy.

Przepis art. 446 § 4 k.c. nie wiąże wystąpienia krzywdy ze szkodą ujętą w kategoriach medycznych. Osoby, którym prawo przyznaje to roszczenie nie doznają uszkodzenia ciała, a śmierć osoby bliskiej często nie łączy się z rozstrojem zdrowia. To, co charakteryzuje osoby uprawnione do uzyskania zadośćuczynienia na podstawie komentowanego przepisu to cierpienie, którego zakres pozostaje poza możliwościami dowodowymi. Aktualny stan wiedzy medycznej nie pozwala bowiem na udowodnienie rozmiaru uczuć i przywiązania. Skoro do świadczenia takiego mają prawo wyłącznie członkowie najbliższej rodziny to usprawiedliwionym pozostaje wniosek, że zadośćuczynienie ma kompensować nie tylko doznany ból spowodowany śmiercią osoby bliskiej, lecz przed wszystkim przedwczesną utratę członka rodziny. Tym samym dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga kompensaty jest prawo do życia w rodzinie. Powód jest uprawniony do otrzymania zadośćuczynienia, a matka była dla niego osobą najbliższą.

Oceniając wysokość zgłoszonego przez powoda roszczenia o wyrównanie krzywdy Sąd miał na uwadze, że w dotychczasowym orzecznictwie sądowym i doktrynie zostały wypracowane kryteria ustalania zadośćuczynienia

pieniężnego za naruszenie dóbr osobistych (art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c.). Sąd orzekając o takim żądaniu musi wziąć pod uwagę kompensacyjny charakter zadośćuczynienia i rodzaj naruszonego dobra. Ze względu na ciężar gatunkowy dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie, wywodzonego z art. 446 § 4 k.c. powinno ono w hierarchii wartości zasługiwać na wzmożoną ochronę w porównaniu z innymi dobrami.

Nie ulega, zatem wątpliwości, że o wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c. powinny decydować głównie kryteria zobiektywizowane, jako że służy ono naprawieniu szkody powstałej w sferze przeżyć psychicznych poszkodowanego, w więc dotyczącej szeroko rozumianych dóbr osobistych. Dlatego też istotnym i łatwo uchwytym elementem wpływającym na tę postać kompensaty jest stopień pokrewieństwa łączący osobę bliską ze zmarłym, charakter tych relacji, rola, jaką zmarły pełnił w rodzinie, wiek zmarłego oraz osoby bliskiej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że szczególnie traumatycznym przeżyciem dla powoda E. K. była przedwczesna utrata matki. Powód utracił bliską osobę, w której miał wsparcie nie tylko materialne, ale również uczuciowe. Zmarła aktywnie uczestniczyła w życiu rodzinnym, troszczyła się o powoda, dbała o ich wspólny dom, deklarowała przywiązanie do domu rodzinnego również w przyszłości i wspólne zamieszkiwanie z powodem przez najbliższe lata. Biorąc pod uwagę wiek powoda liczącego 45 lat, a także wiek poszkodowanej w chwili zdarzenia - 77 lat, przy uwzględnieniu przeciętnego dalszego trwania jej życia, to jest 11,18 lat według danych ogłaszanych przez Główny Urząd Statystyczny za 2015 r. w stosunku do kobiet, można założyć, że powód i zmarła tworzyliby rodzinę jeszcze przez wiele lat.

Sąd uwzględnił fakt, że śmierć poszkodowanej spowodowała u powoda zaburzenia emocjonalne przejawiające się odczuwaniem niepokoju, zaburzeniami rytmu dobowego oraz obniżeniem nastroju. Dolegliwości te utrzymywały się do około roku i nie wykraczały poza prawidłowy proces żałoby. Utrudniały powodowi codzienne funkcjonowanie, ale go z niego nie wyłączały, przy czym aktualnie emocje nie powodują zakłóceń jego funkcjonowania poznawczego i społecznego. Powód nie korzysta z pomocy specjalistycznej, nie wymaga farmakoterapii psychiatrycznej, a jedynie psychoterapii. Krzywda wynikająca z utraty matki, której nikt nie może zastąpić, była dla powoda niewątpliwie dotkliwa i będzie trwać przez całe jego życie, a jej skutki są obecnie nie do przewidzenia.

Poza tym Sąd miał na uwadze towarzyszące powodowi, na co dzień negatywne odczucia związane z poczuciem straty matki - odczuwany przez niego smutek, pustkę i tęsknotę, tym większe, że wymienieni pozostawali w bardzo dobrych relacjach osobistych, byli ze sobą mocno związani emocjonalnie przez fakt wspólnego zamieszkania i wiązania swojej przyszłości ze sobą. Powód nie miał kobiety z którą planowałyby założyć rodzinę i oddzielnie zamieszkać. Uwzględnieniu podlegała też okoliczność, że powód na skutek śmierci matki stał się osobą samotną, bez rodziny, a to w okolicznościach niniejszej sprawy poczucie towarzyszące krzywdzie nie może być wystarczająco skompensowane przez relacje z zaprzyjaźnionymi osobami trzecimi. Nadto w następstwie śmierci matki powód utracił realną szansę na otrzymanie wsparcia i pomocy w przyszłości, zwłaszcza, że do tej pory taka pomoc była świadczona na co dzień i nic nie stało na przeszkodzie w jej kontynuowaniu.

Zdaniem Sądu - w świetle ustaleń dokonanych w sprawie - odpowiednią kwotą tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę będzie w stosunku do powoda kwota 80 000 zł., przy czym od której to należało odjąć kwotę otrzymaną z tego tytułu przed wszczęciem niniejszego postępowania. Zatem Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda E. K. kwotę 62 000 zł. (80 000 zł. - 18 000 zł) tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; co zawarł w pkt 1 sentencji wyroku.

Zasądzona kwota tytułem zadośćuczynienia ma charakter kompensacyjny, zapewnia powodowi wyższy standard życia i poprawi jego warunki. W ocenie Sądu powyższa kwota dla niego w świetle okoliczności sprawy będzie stanowiła ekonomicznie odczuwalną wartość.

O odsetkach od zasądzonej kwoty z tego tytułu Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. W niniejszej sprawie odsetki stały się wymagalne od dnia następnego po dacie ostatecznej decyzji pozwanego wydanej w dniu 26 czerwca 2014 r. w przedmiocie przyznania powodowi dodatkowo kwoty 13 000 zł. zadośćuczynienia oraz odmowy wypłaty powodowi dalszego

zadośćuczynienia w odpowiedzi na jego wezwanie. W ocenie Sądu pozwany wcześniej nie pozostawał w zwłoce, ponieważ powód dopiero pismem datowanym na dzień 14 marca 2014 r. domagał się zapłaty określonego co do wysokości świadczenia tytułem zadośćuczynienia. Poza tym okoliczności zdarzenia mającego miejsce 12 stycznia 2014 r. nie były znane, prokuratura dopiero prowadziła postępowanie przygotowawcze, a w dniu 28 kwietnia 2014 r. pozwany przyznał powodowi odszkodowanie w kwocie bezspornej.

Jeżeli chodzi o żądania powoda co do zapłaty odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej na skutek śmierci matki, to w pierwszym rzędzie podnieść należy, że przepis art. 446 § 3 k.c. odmiennie niż przed nowelizacją, jest dziś podstawą do kompensaty wyłącznie szkody majątkowej (por. A. Śmieja (w:) A. Olejniczak (red.), System Prawa Prywatnego. Prawo zobowiązań - część ogólna. Tom 6, s. 734; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 14 kwietnia 2010 r., I ACa 178/10, LEX nr 715515).

Powód E. K. wykazał zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu powstanie szkody, jak i wysokość doznanego przez niego uszczerbku majątkowego z zeznań powoda i świadków, pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wynika, że poszkodowana D. K. utrzymywała się z emerytury wypłacanej przed zdarzeniem w wysokości 1 366,46 zł. netto, a także prowadziła dom i zajmowała się przygotowaniem posiłków. Osoba ta zamieszkiwała razem z powodem i wspólnie z nim prowadziła gospodarstwo domowe. Powód pracował na trzy zmiany, w systemie czterobrygadowym, wolny czas po pracy spędzał w mieszkaniu, ale nie pomagał we wspólnym gospodarstwie, a jedynie angażował się w robienie zakupów z mamą. Zatem wszelkie obowiązki domowe spadały na poszkodowaną, w tym również przygotowywanie posiłków. Pozwany nie może skutecznie podnosić, że samo tylko świadczenie emerytalne miało realny i materialny wymiar, skoro poszkodowana wykonywała szereg czynności domowych i pomagała powodowi.

Fakt przekazywania przez powoda części wynagrodzenia za pracę matce w kwocie 2 000 zł., która dysponowała wspólnym budżetem, zostało wykazane zeznaniami powoda i świadków M. W. i E. M.. Powód pozostawiał sobie do dyspozycji kwotę 500 zł. na własne wydatki. Matka powoda przeznaczała na swoje utrzymanie kwotę około 600 zł., a powód kwotę około 500 zł. Natomiast koszty utrzymania domu wynosiły 700 - 800 zł. miesięcznie. Pozwany nie podważył za pomocą stosownego środka dowodowego, aby udział w tych kosztach był inny niż wynika to z zeznań powoda oraz powołanych świadków.

Za zasadne uznać należy też stanowisko powoda, że po śmierci poszkodowanej nastąpiło drastyczne pogorszenie się jego sytuacji życiowej. Wcześniej powód wraz z matką wspólnie uzyskiwali dochód w wysokości 3 866,46, a obecnie powód ma do dyspozycji kwotę 2 300 zł. miesięcznie i musi samodzielnie ponosić koszty utrzymania mieszkania, a nie jak wcześniej wspólnie z matką, sam zajmować się domem, w tym praniem, sprzątaniem i przygotowaniem sobie posiłków, gdy wcześniej mógł liczyć w tym zakresie na pomoc matki.

W świetle przeprowadzonych dowodów nie wynika, aby poszkodowana zamieszkała prowadzić życie odrębnie od powoda, czy też syn przewidywała w najbliższej przyszłości opuszczenie domu rodzinnego w związku z planami osobistymi. Ze względu wiek zmarłej i stan jej zdrowia w pełni uzasadnione było przekonanie powoda, że pomoc matki w dotychczasowym wymiarze będzie świadczona jeszcze przez kilka lat. Podkreślenia wymaga, że podstawą przyznania odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. jest znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, a więc nie tylko obecnej sytuacji materialnej, lecz także utrata realnej możliwości polepszenia warunków życia i realizacji planów życiowych. Szkada doznana przez powoda obejmuje również utratę pomocy, jakiej mógłby oczekiwać od matki w przyszłości, w tym finansowej, gdyby nie tragiczny wypadek. Na marginesie należy wskazać, że na szkodę majątkową powoda, podlegającą rekompensacie w myśl art. 446 § 3 k.c., składają się także koszty koniecznego leczenia wywołanego zaburzeniami emocjonalnymi pozostającymi w adekwatnym związku przyczynowym ze śmiercią matki.

W ocenie Sądu, biorąc pod uwagę wszystkie te okoliczności należna powodowi kwota tytułem odszkodowania kształtuje się w wysokości 30 000 zł. Odszkodowanie w tej kwocie podlegało zasądzeniu od pozwanego na rzecz powoda w pkt 2 sentencji wyroku.

O odsetkach od powyższej kwoty jako odszkodowania Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. W niniejszej sprawie odsetki stały się wymagalne od dnia następnego po dacie doręczenia pozwanemu odpisu pozwu,

co zostało dokonane w dniu 11 września 2015 r. (k. 39), bo dopiero w tym momencie nastąpiło wezwanie pozwanego o wypłatę odszkodowania z art. 446 § 3 k.c.

Sąd oddalił powództwo w zakresie przekraczającym zasądzone kwoty tytułem zadośćuczynienia oraz odszkodowania, gdyż wyższe świadczeni byłyby wygórowana i nie adekwatna do rozmiaru szkody, a ponadto oddaleniu podlegało żądanie powoda co do początkowej daty wymagalności odsetek, jako nieuzasadnione w świetle dokonanych w sprawie ustaleń i dlatego orzeczono jak w pkt 3 sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach procesu - pkt od 4 do 6 sentencji wyroku - wydane zostało na podstawie art. 100 k.p.c. Współczynnik w jakim roszczenia powoda, tak w zakresie zadośćuczynienia, jak i odszkodowania zostały uwzględnione wynosi 0,31 (92 000 : 300 000). Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Kaliszu łącznie kwotę 5 046,43 zł., na którą złożyły się: 396,43 zł. tytułem wydatków na opinię biegłych sądowych oraz 4 650 zł. tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od zasądzonych świadczeń (0,31 x 1 278,80 zł. + 0,31 x 15 000 zł). Nadto Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2 237,27 zł (0,31 x 7 217 zł.) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Wynagrodzenie ustanowionego przez powoda radcy prawnego zostało ustalone na podstawie § 2 ust. 1 i 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U., poz. 1804).

Powód E. K. był częściowo zwolniony od kosztów sądowych, a mianowicie od każdorazowej opłaty sądowej ponad kwotę 2 000 zł. (k. 27), a podstawy tego zwolnienia nie uległy zmianie w toku sprawy. Biorąc pod uwagę istotę i charakter roszczeń powoda poddanych rozstrzygnięciu, ustaloną w toku postępowania sytuację finansową i osobistą powoda, status pozwanego prowadzącego w szerokim zakresie działalność ubezpieczeniową, Sąd uznał, że zachodzi wypadek szczególnej wagi i nie obciążył powoda na podstawie art. 102 k.p.c. kosztami procesu w pozostałej części.

SSO Wojciech Tomalak